

kansli@arkitekt.se
08-505 577 00

www.arkitekt.se

Upphandlingsmyndigheten
registrator@uhmynd.se

Att Adnan Ganic
adnan.ganic@uhmynd.se

cc Generaldirektör Anja Clausin
anja.clausin@uhmynd.se

Stockholm, 2026-02-26

Upphandling av ramavtal avseende arkitekttjänster UHM-2026-0069

Sveriges Arkitekter har efter påpekanden från medlemmar tagit del av upphandlingsdokumenten avseende rubricerad upphandling och lämnar följande synpunkter på upphandlingen.

Upphandlingsmyndigheten (nedan UHM) avser att upphandla ramavtal för arkitekttjänster. Upphandlingen sker genom öppet förfarande enligt bestämmelserna i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

Sammanfattning

Sveriges Arkitekter anser det anmärkningsvärt att UHM handlar upp arkitekttjänster till lägsta pris och inte använder sig av branschöverenskomna standardavtal.

I UHMs uppdrag ingår att verka för sunda offentliga affärer för en hållbar framtid och att offentliga upphandlingar är rättssäkra, effektiva och hållbara samt ge stöd till upphandlande organisationer och leverantörer genom vägledning och utveckling av kunskap, metoder och verktyg för samtliga faser i upphandlingsprocessen. Det finns givetvis en förväntan att UHM också ska verka förebildligt, eller i vilket fall omsorgsfullt, affärsmässigt och klokt i sina egna upphandlingar.

UHM utnyttjar inte i denna upphandling de möjligheter som finns inom LOU för att göra en affärsmässig upphandling som på bästa sätt söker bästa kompetens och utnyttjar hela den konkurrens som finns på marknaden.

Det finns risk att seriösa leverantörer avstår att lämna anbud i denna upphandling dels därför att utvärderingsmodellen baseras på tilldelningsgrunden lägsta pris, dels för att UHM inte använder branschens standardavtal som bland annat innebär osäkerhet gällande potentiella anbudsgivares möjligheter att kunna försäkra sitt konsultansvar.

Utvärdering till lägsta pris

I upphandlingsdokumenten anges att leverantören ska kunna bistå UHM med exempelvis följande tjänster:

Vara kravställare för UHM mot hyresvärdar och andra leverantörer i arkitektrelaterade frågor, ge förslag på olika typer av arbetsplatser som skapar förutsättning för olika typer av arbete, upprätta idéskisser, konceptutformning, medverkan i utvärdering av anbud med mera. Detta är tjänster som kräver specifik kompetens.

Tilldelningen sker på lägsta pris bland de leverantörer som uppfyller kravställningen.

En upphandling av arkitekttjänster eller andra intellektuella tjänster handlar om att söka bedöma konsultens kapacitet och förmåga att åstadkomma de lösningar som bäst svarar mot de målsättningar som uppställts i upphandlingsdokumenten, i detta fall att förkommande avrop från ramavtal enligt angivna exempel på tjänster.

Priset som urvalskriterium har olika stor betydelse i olika upphandlingssituationer. Den vikt som läggs vid priset varierar från fall till fall. Ju mer standardiserat föremålet för upphandlingen är, desto större betydelse har normalt priset.

En utvärdering av arkitekttjänster eller andra intellektuella tjänster bör alltid utgöras av en blandning av kriterier där de olika anbudsgivarnas anbud kan värderas eftersom det primärt handlar om att bedöma konsultens kreativitet, specifika kompetens, arbetsmetod och liknande. Att värdera anbudsgivarens förmåga att hantera uppgifter är ett centralt element i all upphandling av arkitekttjänster eller andra intellektuella tjänster.

I en arkitektupphandling är inte föremålet för upphandlingen standardiserat. Resultatet av arkitektens arbete är avgörande för den funktionalitet, utformning och kostnad av de miljöer som arkitekten gestaltar och föreskriver.

De exempel på arbetsuppgifter som anges i denna upphandling kan inte anses utgöra rutinarbeten varför även arkitektens kompetens för detta ramavtal bör utvärderas.

UHM ger råd om att ta tillvara kvalitetsaspekter i arkitektur, men handlar själv upp arkitekttjänster till lägsta pris och samtidigt som UHM påtalar att hållbarhet och kvalitet inte ska underställas kortsiktiga ekonomiska överväganden och att det offentliga ska agera förebildligt, se särskilt avsnittet "Genomför upphandling av arkitekter och tekniska konsulter – med kvalitet":

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/branscher/bygg-och-anlaggning/ta-tillvara-kvalitetsaspekter-i-arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo-genom-upphandling/genomfor-upphandling-av-arkitektur-eller-gestaltad-livsmiljo-med-kvalitet/> .

Konsultbranschens standardvillkor ABK 09

Avtalsvillkoren för upphandlingen följer inte konsultbranschens standardavtal. För utförande av arkitekt- och tekniska konsulttjänster tillämpas uteslutande branschens standardavtal "Allmänna Bestämmelse för konsultuppdrag inom arkitekt- och ingenjörsverksamhet av år 2009" (ABK 09).

ABK 09 bygger på omfattande partsgemensamma genomgångar och har förankrats av huvudmännen i Bygghandels Kontraktskommitté (BKK), där beställarsidan företräts av erfarna personer med juridik- och affärskunskaper från organisationer som Byggherrarna, Trafikverket, SKR och Fortifikationsverket. Motsvarande organisationer har även förhandlat fram AB och ABT samt varit delaktiga i många andra kontraktsrelaterade frågor för

byggsektorn. Vid förhandlingsarbetet avseende ABK 09 har målsättningen varit att utforma bestämmelserna på ett sätt som i lämplig omfattning och även utifrån ett övergripande branshperspektiv tillgodoser såväl beställarens som konsultens intressen vid genomförande av konsultuppdrag inom arkitekt- och ingenjörsvksamhet och avtalet bygger på en rimlig balans mellan rättigheter och skyldigheter som syftar till en ekonomiskt optimal riskfördelning mellan parterna. Huvudmännen bakom ABK 09 anser att avtalet är ett väl balanserat standardavtal som innebär att både beställar- och konsultintressen i rimlig balans har tillgodosetts.

För den här typen av arkitektuppdrag tillämpas uteslutande branschstandardavtalet ABK. Transaktions- och administrationskostnaderna hålls nere samtidigt som oklarheter och missförstånd undviks, vilket riskeras vid tillämpning av UHMs avtalsvillkor.

Arkitekternas arbetssätt och rutiner i projekten utgår från branschstandard och att ABK är avtalat. För arkitekterna innebär det problem för möjligheten att både räkna på anbud, administrera och arbeta i uppdraget, säkerställa rätt försäkringslösningar och hantera frågor som kan uppkomma efter att uppdraget är klart.

Att inte tillämpa det branschförhandlade standardavtalet ABK 09 riskerar leda till ökade kostnader och minskad effektivitet samt tolkningsproblem och missuppfattningar.

I UHMs allmänna villkor för tjänster (bilaga 5) anges bland annat under punkten 2 "Tjänstens utförande" att leverantören ska ha nödvändig kunskap, erfarenhet och nödvändiga resurser för att utföra tjänsten samt ska utföra tjänsten med den skicklighet och omsorg som skäligen kan förväntas. Leverantören ska i övrigt iaktta etiska normer och god sed.

God sed inom arkitektbranschen är att tillämpa ABK 09, vilket även påtalas av UHM, se särskilt avsnittet "Kontraktsvillkor – utgå från branschdokumenten":

<https://www.upphandlingsmyndigheten.se/branscher/bygg-och-anlaggning/ta-tillvara-kvalitetsaspekter-i-arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo-genom-upphandling/genomfor-upphandling-av-arkitektur-eller-gestaltad-livsmiljo-med-kvalitet/> .

Villkoren för denna upphandling innebär ett risktagande för UHM genom att potentiella anbudsgivare avstår från att inkomma med anbud, vilket i sin tur riskerar innebära att UHM går miste om "bästa" anbud och att konkurrensen påverkas negativt.

Med hänvisning till vad som ovan anförts rekommenderar Sveriges Arkitekter att upphandlingen görs om till förmån för ny utvärdering som med rimlig balans i förhållande till pris även prövar arkitektens kompetens och förmåga samt att villkoren i branschens standardavtal ABK 09 gäller för ramavtalet.

Svar emotses.

Med vänliga hälsningar

Sveriges Arkitekter

Katarina O Cofaigh
Senior rådgivare,
upphandlingsstrateg
katarina.ocofaigh@arkitekt.se

Rita Georgiadis
Förbundsjurist
rita.georgiadis@arkitekt.se